

Marocko

-en fågelrapport från en resa genomförd mellan den 25 december 1997 och den 8 januari 1998

Deltagare:

Första och andra veckan: Fredrik Friberg, Fredrik Malmaeus och Mats Waern

Andra veckan: Rickard Andersson och Peder Waern

Sammanfattning:

Det här är en rapport från en fågelresa till de mellersta delarna av Marocko den 25/12 1997-8/1 1998. Bland besökta områden kan nämnas Kap Rih, Oukamaiden, Oued Massa, Oualidia, Sousdalen, Goulemime och Merzouga. Tyngdpunkten lades på havsfågelskådning och på fågelskådning i närheten av Agadir. Av de spektakulära eller för Marocko mer ovanliga fåglarna som sågs kan nämnas svartnäbbad islom (3 lokaler, sammanlagt 4 ex), stormfågel (1,1), dvärglira (1,3), eremitibis (1,47), blåvingad årta (1,1), savannörn (2,2), brednäbbad simsnäppa (2,6), fjällabb (1,1), skatgök (1,1), stubbstjärtseglare (3,15), atlasgröngöling (1,4), ökenberglärka (1,12), blek klippsvala (1,1), alpjärnsparv (1,1), diademrödstjärt (vanlig), sorgstenskivatta (1,1), atlassångare (4, 11), svartkronad busktörnskata (4,8), brun skriktrast (ganska vanlig), och ökensparv (1,2). Observationerna av svartnäbbad islom och stormfågel kan förmodligen förklaras med de friska nordvindar som rådde under perioden, en vind som också förde med sig mängder av tretåig mås. Ingen mörk sånghök sågs trots stora ansträngningar, inte heller någon ökenlöpare som tycks vara mycket svår att hitta under december och januari.

Innehåll:

Observationsdagbok.....	2-8
Artlista.....	9-15
Resebetraktelser.....	15-18

Observationsdagbok

Dag 1: 25 december

Agadirs hamn

En synnerligen livlig fiskehamn. Här finns tusentals grå- och silltrutar av knepiga raser och åldrar. Under eftermiddagen anländer fiskebåtar till hamnen, och i deras följe liror, stormsvalar och labbar. För att slippa de största folkmassorna rekommenderas ett besök på den allra yttersta piren, tillträdesförbudet till trots (Tala med vakten!). Från pirens yttersta delar har man under eftermiddagen ett härligt medljus in i hamnen, samtidigt som det ges möjlighet att blicka ut över Atlanten.

Den relativt magra artilistan denna dag kan förklaras med att vi inte hittar någon bra observationsplats.

Storskarv 3-4

Havssula 1

Silkeshäger 4

Kohäger 20

Drillsnäppa 2

Dvärgmåsar 1 2k+

Tretåig mås 1 1k

Svarthuvad mås 30, alla 1k utom en.

Skrattmåsar 70

Kentsk tärna 30

Tordmule 30

Dag 2: 26 december

Från Agadir beger vi oss på en dagsutflykt omkring 20 mil söderut till ett stäppökenartad högländ. Vägen är bred och av bra kvalitet, men gång på gång stoppas vi av misstänksamma poliser. Redan klockan fyra lämnar vi Agadir men det dröjer till sju innan vi kommer till Goelemime. Väl framme får vi uppleva en storslagen natur och ett rikt fågelliv.

Området runt Goelemime är ett ökenartat landskap. Låga busktuvor erbjuder ett bra skydd för Shawis ökenråttor, vars bohål finns överallt. I bohålen häckar berberstenskviättor, och råttorna i sig är viktig föda för slagfalkar. Örnvråkar, flyghöns, stenskvättor (berber- och ökenstenskvätta) och lärkor är karaktärsfåglar, liksom från slutet av februari även ökenlöpare. Även om en plats ca 35 km S Goelemime är speciellt rekommenderad verkar spännande fåglar finnas överallt. Leta särskilt efter områdets mer speciella arter: savannörn, ökenberglärka och brun skriktrast!

Tan Tan 100, ca 35 km S Goelemime

Örnvråk 10

Savannörn 1 yngre, troligen 1k

Kungsörn 2 äldre

Brun kärnhök 2 1k

Slagfalk 7-10

Tornfalk 3-5

Kronflyghöna 3+1 överflygande

Svartbukig flyghöna 4+1+2 överflygande

Vitbukig flyghöna 1 överflygande

obestämda flyghöns ca 5

Lagerlärka vanligaste arten

Dvärglärka på ca 10 olika ställen

Ökenberglärka 12

Sandökenlärka 20-tal

Tjocknäbbad lärka 3

Reseöversikt
Dag 1: Agadirs hamn
2: Goelemime
3: Agadir-Kap Rihr-Safi
4: Oualidia-Oukameiden
5: Oukameiden-Agadir
6: Sousdalen
7-8: Kap Rihr-Agadirs hamn
9: Oued Massa
10: Agadir-Sousdalen-Tagdilt track
11: Tagdilt track-Erfoud
12: Erfoud-Merzouga-Ouarzazate
13: Ouarzazate-Agadir
14: Kap Rihr
15: Agadir

Båglärka ca 10

Ökenstenskvätta 10

Berberstenskviätta 7

Glasögonsångare 1 hanne

Ökentrumpetare 5

Oas ca 1 mil S Goelemime

Ett buskrikt område intill en liten by på västra sidan av vägen.

Örnvråk 1

Tornfalk 2

Mindre strandpipare 3

Enkelbeckasin 1

Trädgårdsbulbyler

Ökenstenskvätta 1 1k hanne

Diademrödstjärt 4

Brun skriktrast 8

Gransångare ca 10

Sammetshäta 3

Spansk sparv 40

dessutom trolig ökenkorp 2

Oued Sayed, ngn km S Goelemime

Området består av en liten å med omgivande buskvegetation. Någon snårsångare, som "Gosney" skriver ska finnas här, lyckas vi inte få syn på.

Smådopping 2 familjer varav en med 4 små ungar

Häger 1 1k

Skedand 1 par

Slagfalk 2 varav en ljus med nära på rent vitt huvud

Örnvråk 4

Styltlöpare 2

Skogssnäppa 4

Gransångare mycket vanlig

Varfågel flera

Turturduva 1

Berg strax S Tiznit (sk. Antiatlas)

Vägen passerar genom ett mindre bergsområde och vi stannar när utrymme ges.

Örnvråk 2

obest storfalk 1

Svart stenskvätta 1+2

Provencesångare 1 hanne

Bofink 2 av rasen africana
Häcksparv 1
Nordafrikansk borstekorke vanlig i grupper upp till 5 ex

Agadir-Goulemime: längs vägen

Tjockfot 3 ex N Tiznit
Örnvråk ytterligare 5
Varfågel, lagerlärka, tornfalk och trädgårdsbulbyl i massor.

Dag 3: 27 december

Kap Rhir

Kap Rhir är en udde ca 5 mil norr om Agadir som ligger strategiskt för havsfågelskådning. I området finns lågväxande buskage där svarthakad buskskvätta, diademrödstjärt och sammetshatta tycks vara karaktärsfåglar. Vid ett besök parkerar man förslagsvis på parkeringsplatsen framför fyren, som ligger alldeles intill stora kustvägen. Därifrån följer man en liten stig rakt ned mot havet genom byn. En lämplig observationsplats är intill det öde huset längst ute på udden ca 400 meter från fyren. Härifrån har man lagom höjd och huset ger bra lä vid de flesta vindriktningarna. För att kommande fågelskådare obehindrat skall kunna vistas i området i framtiden rekommenderas att inte ge "Dirham" till de tiggande barnen.

Svarnäbbad islom 1
Havssula 500
Medelhavslira 70
Skedand 1 par
Strandskata 1
Labb 1 1k
Storlabb 10
obest labb 4
Rödnäbbad trut 4
Tretåig mås 6
Tordmule 50-100
Diademrödstjärt 1
Svart rödstjärt 5
Svarthakad buskskvätta 5
Lagerlärka vanligast

Buskmark Kap Rhir-Tamri

En millång sträcka som är det klassiska området för eremitibis i Marocko. Här finns en större skara guidningsvilliga och tidvis mycket påträngande och otrevliga ungdomar, som påstår sig veta var ibisarna finns. För oss förstör de såväl vårt egna letande efter ibisarna, som möjligheten till övrig fågelskådning i området.

Tornfalk 5
Klipphöna 2
Glasögosångare 1
Provencesångare 1
Sammetshatta vanlig
Häcksparv 1 hanne

Tamri-Essaouira: längs vägen

En lång sträcka kuperad medelhavsterräng.
Ladusvala enstaka
Glasögonsångare 1 hona
Talgoxe vanlig
Gulhämpling 100 i flock
Bofink enstaka

Essaouira

Den beskrivna fågellokalen ligger omedelbart söder om den vackra staden Essaouira, som så lyriskt beskrevs av ett känt svenskt reseprogram på TV. Den klassiska kolonin med brunstrupig backsvala tycks vid vårt besök vara försvunnen, men arten verkar ändå vara relativt lätt att hitta, exempelvis vid Oued Massa.

Kohäger
Silkeshäger
obest örn 2
Silltrut varav enstaka tydliga fuscus
Kungsfiskare 1 par häckande
Bofink africana enstaka

Essaouira-Safi: längs vägen

Frodig och delvis kuperad medelhavsterräng -vackert!
Vit stork 1
Slagfalk 1
Brunstrupig backsvala ca 10 i koloni vid en nästan helt uttorkad bäck vid Safi 77
Forsärla 1

Dag 4: 28 december

Oualidia, vid kusten mellan Safi och Casablanca

Oualidia är ett stort våtmarksområde, flera mil långt och drygt en kilometer brett, som ligger alldeles intill havet ca 30 mil norr om Agadir. I de nordligaste delarna utgörs området av ett stort antal saliner med mängder av strandpipare och kärnsnäppor. Salinerna övergår söderut i en flod med omgivande gölar som hyser närmast ohanterliga mängder av änder, skedstorkar, vita storkar, hägrar och vadare - säkerligen innehållande en och annan raritet. I söder mynnar så floden ut i havet. Längs vägen finns flera möjligheter till observationer, och tycker man att avstånden är för stora kan man gå ned längs de sluttande åkerlapparna, men då blir man förstuds tvungen att vara trevlig mot ett stort antal nyfikna bybor. Vid Oualidia krävs tid, gärna mer än en dag. Under våra sex timmar i området hinner vi endast med att skåda i de fyra sydligaste kilometrerna.

Någon mil söder om våtmarken ligger en av de mer välkända havsfågellokalerna i Marocko - Cap Beddouza. Oualidia kan vara en bra ersättning om man inte orkar köra ända till de stora våtmarkerna i norra delen av landet, men då missar man ju å andra sidan marockanska specialitéer som kapuggla.

Svarnäbbad islom 2 fiskande i våtmarken
Stormfågel 1
Medelhavslira 10
Kohäger 100
Silkeshäger 30
Gråhäger 40
Vit stork 10 varav ett par på bo
Skedstork 40
Storskarv 10
Bläsand 50
Kricka 75
Skedand 500
Stjärtand 40
små dykänder 0
Sjöörrer 20
Småskrake 2

Fiskgjuse 1
 Rödfalk 1 hanne
 Sparvhök 2
 Vaktel 2 spelande
 Rörhöna 7 bl a ungfåglar
 Strandskata 20
 Styltlöpare 100
 Skärfläcka 200
 Mindre strandpipare 2-3
 Större strandpipare 500-1000
 Svartbent strandpipare 50
 Kustpipare 100
 Kustsnäppa 10
 Sandlöpare 80
 Småsnäppa 40
 Spovsnäppa 2
 Kärrsnäppa mer än 1000
 Brushane 3
 Enkelbeckasin 5
 Rödspov 100
 Myrspov 5
 Småspov 3
 Storspov 200
 Svartsnäppa 1
 Rödbena 30
 Gluttsnäppa 40
 Skogssnäppa 5
 Drillsnäppa 2
 Roskarl 10
 Brednäbbad simsnäppa 1 ex mkt trög, halvdöd ?
 Rödnäbbad trut 40
 Svarthuvad mås 10
 Långnäbbad mås 20
 Skrattnäs 50
 Kentsk tärna 5
 Skäggtärna 1
 Tordmule 2
 Turkduva flera
 Kungsfiskare 1
 Brunstrupig backsvala 20
 Ladusvala 30
 Hussvala 1
 Vattenpiplärka 1
 Gulärka 10 *ibaerii*-hannar
 Blåhake 1 (*cyaneola*, vitstjärnig)
 Svart rödstjärt
 Rödhake
 Taltrast 1
 Rödvingetrast 1
 Svart stare 40
 Hämpling vanlig
 Steglits 30
 Kornsparv 70

Safi-Marrakech: längs vägen

Landskapet fem-tio mil väster om Marrakech är knappast vackert, men väl fashinerande. En jättelik monokultur av platt åker breder ut sig längs vägen och ger föda åt en förbluffande mängd kalanderlärkor som svärmar omkring över odlingsmarken var man än ser sig omkring. Hur många är de egentligen ?

Vit stork 3
 Tornfalk 10
 Kalanderlärka 1000-tals
 Stare 1000-tals
 Kornsparv 100-tals

Soptippen i Marrakech

Vid den västra infarten till Marrakech passerar vägen genom ett enormt berg av sopor och en tung överliggande dimrök. Det stinker, men det tycks inte störa de massor av kohäger och vita storkar som tar för sig av skafferit. Detta område måste vara hyperintressant under sträcktider.

Kohäger 100
 Vit stork 50
 Brun kärnhök 1

Dag 5: 29 december

Oukameiden, ca 8 mil S Marrakech

Oukameiden är en turistanläggning för förmögna franska utförsåkare. Ett flertal lyxhotell finns i området, men de kostar därefter: 600 Dirham för enkel- och 850 för dubbelrum. Ett tips är att övernatta i Marrakech, eller om man har tillgång till en varm sovsäck, i bilen. Själva har vi tre turen att via en marockansk hotellarbetare prångla oss in i en av hotellets fjällstugor för 400 Dirham för allihopa -naturligtvis helt olagligt, men om någon annan på egen risk vill försöka, bodde bostadsförmedlaren vid den första vägbovmen på höger sida när man kommer in i byn.

Turistbyns sopor vräks ut med skottkärria var som helst i området. Den bristfälliga avfallshanteringen samlar mängder av provianterande alpjakor.

Tornfalk 2
 Berglärka 15
 Ängsplärka 1
 Korp 2
 Alpkråka 70
 Alpkaja 250
 Alpjärnsparv 1
 Bergsökensparv 20
 Bofink 5
 Stensparv 2

Första huset med Coca-reklam före Oukameiden

Ett flertal gånger stannar vi längs vägen ned från Oukameiden men inget stopp är i närheten så bra som det vid "första huset med Coca-Cola-reklam". På en kvart fotograferar vi flera av Marockos skojigare fågelarter, däribland atlasgröngöling.

Klipphöna 1+5
 Atlasgröngöling 4
 Svart rödstjärt 1 par
 Koltrast 10
 Dubbeltrast 1
 Blåtrast 2
 Gärdsmyg
 Blåmes 2
 Gransångare vanlig
 Klippsparv 4 hannar och 1 hona
 Häcksparv 1

Längre ner i dalen

Kungsörn 1 ad
 Örnvråk 1
 Klippsvala 10
 Svart rödstjärt flera
 Svarthätta mycket vanlig
 Sammetshätta vanlig

Svartmes 10

8 km N Asni

Stubbstjærtseglare 10

Klippsvala 70, därefter överallt till Asni

Asni, centrala Atlasbergen

Vit stork 10

Asni-Taraudannt: längs vägen

Ett av de mer natursköna områdena vi upplevde under vår vistelse i Marocko. Sträckvis går vägen i en djup kanyon med hissnande bergsbranter.

Tornfalk 5

Ringduva 150

Svart stenskvätta 1

Alpkråka 60+80 sträckande

Korp 3

Alpkråka/alkaja 40

Svart stenskvätta 2

Brandkronad kungsfågel 2

Blåtrast 4 hanner

Sammetshättan vanligast

Svarthätta i massor

Forsärla 1+1

Sädesärla 30

Talgoxe mkt

Klippsvala på flera ställen

Klippsparv 10-tals

Dag 6: 30 december

Sousdalen, med början ca 5 mil O Agadir

Sousdalen är ett ca 10 mil långt område som börjar ca 5 mil öster om Agadir. Det är ett omväxlande landskap med städer, apelsinodlingar och savannartade slätter.

Här lär de största chanserna i Marocko finnas, att hitta den mörka sånghöken. Tyvärr har vi oturen att besöka området under en gråmulen och regntung dag, men får ändå ypperliga möjligheter att studera flera av de mer speciella rovfågeln.

Karaktärsarter: Varfågel 100-200, svart stare
trädgärgsbulbyl och sammetshättan

Kohäger 15

Vit stork 1

Hökörn 4 ad

Örnvråk 6

Svartvingad glada 18, främst sittande exemplar

Berberfalk 2

Sparvhök 1

Tornfalk 50

Klipphöna 5+6

Stubbstjærtseglare 4

Klippsvala 20

Gulärla 30

Brun skriktrast 10+2+7

Diademrödstjært 10

Stenskvätta 1

Grässångare

Steglits många hundra varav 250 i flock

Spansk sparv 100-200

Skata 4

Häcksparv 7

Dag 7: 31 december

Kap Rhir

Det råder svag nordlig vind.

Havssula 1000-2000 N-str varav 350 i flock. Alla åldrar.

Medelhavslira 150 N-str

Mindre lira 1

Dvärglira 3

Storskarv 7

Toppskarv 1

Silkeshäger 1

Sjöorre 8

Pilgrimsfalk 1

Brednäbbad simsnäppa ca 5

Roskarl 100 N-str

Dvärgmås 1+1+2

Tretåig mås mer än 50

Lab 5

obestämd lab 6

Fjälllab 1

Storlab 3

Kentsk tärna ca 1000 N-str varav 250 i flock

Rödnäbbad trut ca 140 N-str varav 100 ad och 40 2k. Var är 1k?

Tordmule 10

Dag 8: Nyårsdagen 1998

Kap Rhir

N 10-12 m/s. Klart väder. Allt sträcker norrut utom storlabbarna som sträcker söderut.

Havssula 550

Medelhavslira 87

Storskarv 15

Sjöorre 7

Roskarl 150

Storlab 4

Lab 9

Lab/fjälllab 5

Tretåig mås 275

Dvärgmås 1

Rödnäbbad trut 58 ad och 13 3k

Kentsk tärna 300

Tordmule 35

Agadirs hamn

Mindre lira 40

Medelhavslira enstaka

obest lira 10

Stormsvala 2

Havssula 10

Lab 6-7 varav 3 ad

Rödnäbbad trut 1 ad 2 3k

Svarthuvad mås 50 varav färgmärkta

Dvärgmås 1 2k

Tretåig mås 2 ad 1 2k

Kentsk tärna 20

Tordmule 10

Svart stenskvätta 1

Blåtrast 1

En obestämd, slank *Sterna*-tärna ses i hamnbassängen under alldeles för kort tid. Den har lång, smal näbb och långa stjärtspröt och vi vill åtminstone tro att det är en rosentärna.

Dag 9: 2 januari

Oued Massa

Fågellokalen består av floden Massa och dess omgivning mellan byn Tassila och utloppet i Atlanten. Det är värt att notera att vi under en hel dags fågelskådning i området inte hinner med att besöka bron nedströms Tassila, som lär vara en bra plats för hägrar, dvärgrördrom och mindre sumphöna. Vid Oued Massa finns således mycket att hitta!

Vi avslutar dagen vid några klippor vid havet ca 4 km norr om Oued Massas utlopp - en av världens få övernattningsplatser för eremitibis. Enligt en anställd "ibisvakt" är de totalt 47 ex varav 37 adulta och 10 2K fåglar. Han berättar att de under morgontimmarna flyger till lagunen vid mynningen för att dricka och sedan upp bland kullarna för att proviantera.

Helhetsintrycket av ibisarna, den röda solnedgången och den storslagna naturen blir till kanske den starkaste upplevelsen under hela resan.

Svartnäbbad islom 1 fiskade framgångsrikt i floden

Svarthalsad dopping 1

Smådopping 10-tals

Havssula 10

Storskarv 30

Rallhäger 1

Kohäger 150

Silkeshäger 50

Gråhäger 5

Bronsbis 38

Eremitibis 37 ad och 10 2k

Flamingo 8

Bläsand 1 hanne

Gräsand 1 par

Stjärtand 20

Skedand 50

Kricka 8

Blåvingad årta 1 hanne i eklips

Marmorand 92

Sjörre 15

Hökörn 1 äldre

Svartvingad glada 1

Ängshök 1 2k

Brunhök 3

Sparvhök 1

Fiskgjuse 1-2

Tornfalk 5

Berberfalk 1 ad, troligen hona

obest slagfalk 1

Klipphöna 2

Rörhöna 20

Sothöna 40

Trana 2ad 1 2k

Strandskata 5

Tjockfot 14

Styltlöpare 50

Större strandpipare 3

Svartbent strandpipare 20

Kustpipare 4

Sandlöpare 13

Kärrensäppa 8

Rödbena 15-20

Svartsnäppa 2

Gluttsnäppa 15

Grönben 1

Drillsnäppa 10

Skogssnäppa 1

Enkelbeckasin 1 bråkande

Labbsp 3

Svarthuvad mås 1 2k

Skrattmås 30

Tretåig mås 1ad

Rödnäbbad trut 80

Kentsk tärna 20

Tordmule 2

Ringduva 8

Turkduva 20

Palmduva 5

Minervauggla 2

Kungsfiskare 3

Göktyta 2

Brunstrupig backsvala 20

Ladusvala 20

Ängspioplärka

Sädesärta

Forsärta 1

Gulärta 5

Rödhake 3

Svart rödsträtt 1

Diademrödstjärt 6

Svarthakad buskskvätta vanlig

Blåtrast 1 hanne

Taltrast 2

Cettisångare 5 sj

Grässångare vanlig

Gransångare 10-tals

Sammethätta 10-tals

Svarthätta enstaka

Svartkronad busktörnskata 5

Varfågel vanlig

Trädgårdsbulbyl vanlig

Svart stare på många ställen upp till 10 ex

Skata 4

Korp 4

Spansk sparv 50

Bofink 2

Häcksparv 2 hannar 1 hona

Kornsparv 3

Dag 10: 3 januari

Ait Moussa

Svartkronad busktörnskata 1

Sousdalen

Silkeshäger 9

Vit stork 220-250 i skruv

Savannörn 1 yngre fågel

Svartvingad glada 3

Örnvråk 3

Slagfalk 1

obestämd storfalk 5

Skogssnäppa 1

Stubbstjärtseglare 1

Klippsvala 7

Skatgök 1 2k

Diademrödstjärt 20

Brun skriktrast 1

Gulärta 40

Bofink

Häcksparv 5

Hussparv 1
Kornsparv

Taznakht (mellan Taliouine och Ouarzazate)

Örnvråk 2
Tornfalk 2
Svartbukig flyghöna 9
Lagerlärka vanligast
Stenskvätta 2
Svart stenskvätta 20-30
Blåtrast 1 hanne
Gransångare i oaserna
Ökentrumpetare 80 ex fördelade på två flockar
Svart rödstjärt en av resans få hannar
Hussparv 2
Kornsparv

Dag 11: 4 januari

Tagdilt track

Tagdilt track är ett av de givna besöken för en fågelskådare på väg till Merzouga. Området är ett ökenartat högländ som på vissa ställen är täckt av svarta vulkaniska ytbergarter. Här finns ökenlöpare och några av Marockos få dupontlärkor.

Vid vårt besök ligger slätten fågelmässigt öde. Vi tolkar det som att de flesta arterna, även de typiska ökenarterna, uppsöker mer bördiga områden under vintern och under torrperioder.

Örnvråk 4
Slagfalk 2, en tar en ökenråtta
Stenökenlärka 4
Berberstenskvätta 15

Tagdilt track-Georges de todra

Örnvråk 5
Berberstenskvätta 5
Svart stenskvätta 5

Georges de todra

En riktig sagoby i en palmoas med omgivande klippstup och berg. Här försöker barnen byta till sig saker med palmblad hopvikta till dromedarer, som man skall hänga som wonderbaum i framrutan. Barnen är mer påträngande än någonsin och hänger som klasar på oss -bokstavligt talat- när vi försöker titta i våra tubar. Vi upptäcker ändå en blek klippsvala, men hur kan vi egentligen vara säkra på att det inte är en leucistisk klippsvala med det utseendet. Försvinn ungdjävlar !

Hökörn 2 ad
Klippsvala 15
Blek klippsvala 1
Bofink 5
Hussparv 2

Georges de todra-Jorf

Minervauggla 1
Vitkronad stenskvätta 20
Ökenstenskvätta 1 ad hanne

V Jorf

Sparvhök 1
Glasögonsångare 5 hannar
Sammetshättas 2
Brun skriktrast 10
Blåtrast 1 hona

Stare sp 100
Kornsparv 10

Dag 12: 5 januari

Erfoud-Merzouga nära gränsen till Algeriet är den enda lättillgängliga området i Marocko med större sanddyner. Ökensparven är kanske den mest kända fågeln som finns här, men även andra arter som atlas-, öken- och snårsångare är typiska för området. Vi besöker det allra nordligaste av de många Cafeerna. Tyvärr har vi oturen att förlägga vårt besök samtidigt som hela Paris-Dakkar-rallyt dånar förbi.

Auberge mellan Erfoud och Merzouga

Tornfalk 1
Ökenkorp 1
Sandökenlärka 6
Stenökenlärka 1
Atlassångare 4
Glasögonsångare 6
Ökentrumpetare 1
Vitkronad stenskvätta 6
Brun skriktrast 10

Café La Gazelle

Ökenkorp 7
Båglärka 2
Tofslärka 2-4
Korttälärka 3
Vitkronad stenskvätta 3
Atlassångare 3
Ökensparv 2 (hona och hanne)

Lake Merzouga

Sjön är helt uttorkad.
Atlassångare 2

Väster om Jorf

Ett större område med palmer och gles undervegetation som varmt rekommenderas.

obestämd storfalk 1
Vaktel 1 stöttes
Klipphöna 4
Atlassångare 2
Glasögonsångare 11
Sammetshättas 2
Brun skriktrast 5
Ökentrumpetare 4
Häcksparv 3
Kornsparv 5

Dag 13: 6 januari

Barrage El-Mansour, Ouarzazate

I utkanten av den stora staden Ouarzazate ligger en stor sjö som behåller sitt vatten även under torrtider. Vi besöker sjöns västligaste delarna, vars långgrunda stränder och avloppsutsläpp lockar till sig mängder av sjöfågel.

Skäggdopping 123
Svarthalsad dopping 1
Storskarv 450, i en enda flock som på storskraksmaner drev fiskstim framför sig
Kohäger 3

Silkeshäger 40
Gråhäger 3
Vit stork 19
Skedstork 3
Flamingo 6
Rostand 180
Gräsand 6
Skedand 100
Kricka 100
Brunand 4
Fiskgjuse 1
Småsnäppa 30
Större strandpipare 3
Mindre strandpipare 15
Svartbent strandpipare 60
Gluttsnäppa 5
Skrattmå 20
Lagerlärka 4
Klippsvala 30
Ladusvala 10
Vattenpiplärka 1
Ängspiplärka 20
Gulärka 5
Blåtrast 1
Gransångare 10-tals
Hussparv 2

Soptippen ca 2 km N Ouarzazate

Örnvråk 3
Stenfalk 1 honfärgad
Lagerlärka
Vitkronad stenskvätta 3
Blåtrast 1
Provencesångare 1 hanne
Stenökenlärka 1 (sedan överallt längs vägen både öster
och väster om Ouarzazate)
Ökentrumpetare 50
Hussparv 3

Oued ca 1 mil väst Ouarzazate

Sorgstenskvätta 1 hanne
Vitkronad stenskvätta 3
Svart stenskvätta 1
Lagerlärka 4
Ökentrumpetare 6
Klippsvala 4

Taznakht-Taliouine: längs vägen

Artlista

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

Hela 4 ex observerades under resan: 1 ex Kap Rihr, 2 ex Oualidia och 1 ex Oued Sous. Regelbundet förekommer arten som närmast väster om Portugal och Spanien. Alla exemplaren hade ungfågeldräkter och fotografier visar att åtminstone de två i Oualidia hade 2:a vinterdräkt. Märkligt nog sågs tre av fyra fiskar i sötvattenskanaler.

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

123 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Slagfalk 1
Klipphöna 8
Klippsvala 20
Ökentrumpetare 3
Svart stenskvätta 20
Hussparv 2
Borstekorrar överallt

Sousdalen

Svartvingad glada 2
Minervauggla 2 ex passerade framför bilen varav en påkördes.

Dag 14: 7 januari

Kap Rihr

Havssula 300, denna dag var 90% adulta ex.
Medelhavslira 50
Mindre lira 4
Lira sp 10
Storskarv 5
Tretåig mås 10
Storlabb 10
Labb 1
Rödnäbbad trut endast enstaka
Tordmule 10

Tamri

Rödnäbbad trut 80
Kungsfiskare 1

Agadirs hamn

Medelhavslira 40
Mindre lira 15
Havssula 10
Roskarl 1
Labb 3
Labb sp 2
Tretåig mås 20
Svarthuvad mås 50

Dag 15: 8 januari

Agadir

Kohäger 150-200 ex lyfte från ett hustak
Blek tornseglare 20 ex utanför hotellfönstret

2 familjer i Oued Sayed S Goulemime och 10-tals ex i Oued Massa.

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*

1 ex Oued Massa och 1 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

1 ex med medelhavsliror utanför Oualidia. Arten övervintrar normalt ned till Biscayabukten men denna fågel, liksom svartnäbbade islommar och mängder av tretåig mås, fördrevs förmodligen av de nordliga vindar som härskade under julhelgen.

Dvärglira *Puffinus assimilis*
3 ex 31/12 Kap Rihr.

Mindre lira *Puffinus puffinus*
1 ex 31/12, 4 ex 7/1 Kap Rihr och 40 ex 1/1, 15 ex 7/1 Agadirs hamn.

Medelhavslira *Puffinus yelkouan*
70 ex 27/12, 150 ex 31/12, 87 ex 1/1, 50 ex 7/1 Kap Rihr. 2 ex 1/1, 40 ex 7/1 Agadirs hamn. 10 ex utanför Oualidia. Dessutom något tiotal obestämda liror på ett par lokaler, de flesta troligen medelhavsliror. Jämför skillnaden i fördelning mellan mindre lira och medelhavslira vid Kap Rihr och Agadirs hamn. Den mindre liran tycks vara mer benägen att följa fiskebåtar.

Stormsvala *Hydrobates pelagicus*
1 ex (samt 1 till 2 obestämda stormsvalor) 2/1 Agadirs hamn. Anmärkningsvärt är att ingen stormsvala sågs vid Kap Rihr.

Havssula *Sula bassana*
Sedd vid alla besökta områden vid havet. Vid Kap Rihr noterades vid varje besök ett kraftigt nordsträck under morgontimmarna med dagssummor mellan 300 och 2000 individer.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*
Förekommer spritt längs kusten med enstaka exemplar. Vid Kap Rihr noterades sträcksummor på upp till 20 ex. I inlandet sågs arten vid Oued Massa (30 ex.) och Barrage El-Mansour (450 ex).

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*
1 ex 31/12 Kap Rihr.

Kohäger *Bubulcus ibis*
Vanlig i våtmarker, vid jordbruksmark och i närheten av soptippar. Exempel på stora flockar är 100 ex. på soptippen i Marrakech, 150-200 ex. på ett hustak i Agadir, 150 ex Oued Massa och 100 ex. Oualidia.

Rallhäger *Ardeola ralloides*
1 ex Oued Massa.

Silkeshäger *Egretta garzetta*
Den mest spridda hägerarten, men inga större ansamlingar noterades. Som mest sågs 50 ex. vid Oued Massa.

Gråhäger *Ardea cinerea*
Sedd på många ställen, främst i enstaka ex. vid flodkanter längs resvägen. Som mest sågs 40 ex i Oualidia.

Vit stork *Ciconia ciconia*
Påfallande många observationer. Tydligt övervintrar många ex norr om Sahara. Exempel på större ansamlingar är: 10 ex Oualidia, 50 ex soptippen i Marrakech, 10 ex Asni, 250 ex i skruv över Soudalen och 19 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Skedstork *Platalea leucorodia*
40 ex Oualidia och 3 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Bronsibis *Plegadis falcinellus*
38 ex Oued Massa.

Eremitibis *Geronticus eremita*
37 ad och 10 2k övernattade på klippavsatser vid kusten ca 4 km N Oued Massa. Vissa ibisar skall under morgontimmarna uppehålla sig vid mynningen av Oued Massa.

Flamingo *Phoenicopterus ruber*
8 ex Oued Massa och 6 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Rostand *Tadorna ferruginea*
180 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Bläsand *Anas penelope*
50 ex Oualidia och 1 hanne Oued Massa.

Gräsand *Anas platyrhynchos*
1 par Oued Massa och 6 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Stjärtand *Anas acuta*
40 ex Oualidia och 20 ex Oued Massa.

Skedand *Anas clypeata*
500 ex Oualidia, 50 ex Oued Massa, 1 par Oued Sayed, 1 par Kap Rihr och 100 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Kricka *Anas crecca*
75 ex Oualidia, 8 ex Oued Massa och 100 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Blåvingad årta *Anas discors*
1 hanne, fortfarande i eklipsdräkt, Oued Massa.

Marmorand *Marmaronetta angustirostris*
92 ex Oued Massa.

Brunand *Aythya ferina*
4 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Sjöorre *Melanitta nigra*
20 ex Oualidia, som mest 8 ex Kap Rihr och 15 ex Oued Massa.

Småskrake *Mergus serrator*
2 ex Oualidia. I "Jonsson" omfattar småskrakens övervintringsområde inte Marocko.

Svartvingad glada *Elanus caeruleus*
Som mest 18 ex Soudalen, 1 ex utanför Agadir och 1 ex Tassila.

Ängshök *Circus pygargus*
1 2k Oued Massa.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*
2 1k 35 km S Goulemime, 1 ex soptippen i Marrakech och 5 ex Oued Massa.

Sparvhök *Accipiter nisus*
Observerad på ca 10 platser.

Ormvråk *Buteo buteo*
2 ex (mörk fas) S Tiznit.

Örnvråk *Buteo rufinus*
Uppskattningsvis ca 50 ex iakttagna under de två veckorna: 10 ex Goelemime, 1 ex oas ca 1 mil S Goelemime, 4 ex Oued Sayed, 1 ex N Oukameiden; 6 ex 30/12, 3 ex 3/1 Sousdalen, 4 ex Tagdilt track, 5 ex Tagdilt track-Georges de todra, 3 ex soptippen ca 2 km N Ouarzazate samt ett flertal icke noterade observationer. Arten företrar torra områden med gles vegetation.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*
2 äldre ex 35 km S Goulemime och 1 äldre ex ca 1 mil N Oukameiden.

Savannörn *Aquila rapax*
1 yngre fågel 35 km S Goulemime och 1 yngre ex nära Aoulouz, Sousdalen.

Hökörn *Hieraetus fasciatus*
4 ad Sousdalen, 2 ad Gorges de todra och 1 subad Oued Massa.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*
1 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate, 1-2 ex Oued Massa och 1 ex Oualidia.

Tornfalk *Falco tinnunculus*
Den vanligaste och mest spridda rovfågeln. Bland åtskilliga observationer kan följande mer anmärkningsvärda observationer nämnas 2 ex Oukameiden och 50 ex utspridda i Sousdalen.

Rödfalk *Falco naumanni*
En enda säker observation under resan: 1 hanne Oualidia.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*
1 ex Kap Rihr.

Berberfalk *Falco (peregrinus) pelegrinoides*
2 ad 30/12 Sousdalen, 1 ad hona Oued Massa. Dessutom ytterligare något obestämt exemplar som gav upphov till en intensiv debatt om artbestämning. Det är märkligt att det skiljer sig så mycket mellan pilgrimsfalk av rasen *brookei* och berberfalk i teckningar i många böcker och artiklar, medan det i vissa fotografier i samma litteratur kan vara förtvivlat svårt att skilja dem åt, trots att man ser så kallade artspecifika karaktärer. Fågelmålare bör illustrera verkligheten !

Stenfalk *Falco columbarius*
1 honfärgad soptippen i Ouarzazate.

Slagfalk *Falco biarmicus*
7-10 ex 35 km S Goulemime, 2 ex Oued Sayed, 1 ex Essauira-Safi, 1 ex Sousdalen, 2 ex Tagdilt track, 1 ex S Ouarzazate. Dessutom sågs totalt ett femtontal obestämda storfalkar varav de flesta förmodliga slagfalkar.

Klipphöna *Alectoris barbara*

2 ex N Kap Rihr, 1 ex nära Oukameiden, 6+5 ex Sousdalen, 2 ex Oued Massa, 4 ex 10 km V Jorf, 8 ex 50 km SV Ouarzazate.

Vaktel *Coturnix coturnix*
2 spelande hannar Oualidia, 1 ex stöttes 10 km V Jorf.

Rörhöna *Gallinula chloropus*
7 ex Oualidia, 20 ex Oued Massa. Yngre fåglar sågs i olika utvecklingsstadier.

Trana *Grus grus*
2 ad 1 2k Oued Massa.

Strandskata *Haematopus ostralegus*
1 ex Kap Rihr, 20 ex Oualidia och 5 ex Oued Massa.

Tjockfot *Burhinus oedicephalus*
3 ex N Tiznit, minst 14 ex Oued Massa.

Styllöpare *Himantopus himantopus*
100 ex Oualidia, 2 ex Oued Sayed och 50 ex Oued Massa.

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*
200 ex Oualidia.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*
500-1000 ex Oualidia, 3 ex Oued Massa och 3 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*
2-3 ex Oualidia, 3 ex i oas 10 km S Goelemime och 15 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Svartbent strandpipare *Charadrius alexandrinus*
20 ex Oued Massa, 50 ex Oualidia och 60 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Kustpipare *Pluvialis squatarola*
100 ex Oualidia och 4 ex Oued Massa.

Roskarl *Arenaria interpres*
10 ex Oualidia, ca 100 N-str 31/12, 150 ex 1/1 Kap Rihr, 1 ex Agadirs hamn.

Sandlöpare *Calidris alba*
80 ex Oualidia och 13 ex Oued Massa.

Kustsnäppa *Calidris canutus*
10 ex Oualidia.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*
2-3 ex Oualidia.

Kärrensäppa *Calidris alpina*
1000-tals ex Oualidia, 8 ex Oued Massa och 30 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Småsnäppa *Calidris minuta*
40 ex Oualidia och 30 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Brushane *Philomachus pugnax*
3 ex Oualidia.

Storspov *Numenius arguata*
200 ex Oualidia.

Småspov *Numenius phaeopus*
3 ex Oualidia.

Rödspov *Limosa limosa*
100 ex Oualidia.

Myrspov *Limosa lapponica*
5 ex Oualidia.

Rödbena *Tringa totanus*
30 ex Oualidia, 20-25 ex Oued Massa.

Svartsnäppa *Tringa erythropus*
1 ex Oualidia, 2 ex Oued Massa.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*
40 ex Oualidia, 15 ex Oued Massa och 5 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Grönben *Tringa glareola*
1 ex Oued Massa.

Drillsnäppa *Actilis hypoleucos*
Enstaka ex på flertalet besökta platser.

Skogssnäppa *Tringa ochropus*
5 ex Oualidia, 4 ex Oued Sayed och 1 ex Oued Massa.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*
1 ex oas 10 km S Golemime, 5 ex Oualidia och 1 spelande ex Oued Massa.

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*
1 ex (troligen halvdöd) i en liten saltdamm, Oualidia och ca 5 ex Kap Rihr.

Storlabb *Stercorarius skua*
Daglig med flera exemplar vid havsfågelskådningen vid Kap Rihr: 10 ex 27/12, 3 ex 31/12, 4 ex 1/1 och 10 ex 7/1.

Lab *Stercorarius parasiticus*
1 1k (samt 4 obest) 27/12, 5 ex (samt 5 trolig labb och 1 trolig "brelle") 31/12, 9 ex, de flesta 1k, (samt 5 yngre labb/fjällabb) 1/1, 1 ex 7/1 Kap Rihr och 6-7 ex varav 3 ad 1/1, 3 ex (samt labb/fjällabb 2) 7/1 Agadirs hamn. Dessutom sågs 3 obestämda små labbar vid Oued Massa. Sammanlagt under resan sågs alltså 70-71 labbar fördelade på 27 storlabbar, 22-23 labbar, 1 fjällabb och 20 obestämda labbar, naturligtvis med viss reservation för dubbelräkning i fall samma exemplar setts olika dagar eller på olika lokaler.

Fjällabb *Stercorarius longicaudus*
1 1k 31/12 Kap Rihr. Vintertid är arten en ovanlighet i Marocko.

Svarthuvad mås *Larus melanocephalus*
1 ad + ca 30 1k 25/12, 4 ad + 45 1k, varav 1 färgmärkt, (vänster ben -rödcerise) 1/1, 50 ex 7/1 Agadirs hamn; 5 1k Oualidia; 2k Oued Massa.

Långnäbbad mås *Larus genei*

20 ex Oualidia.

Dvärgmå *Larus minutus*
1 2k+ 25/12, 1 2k 1/1 Agadirs hamn; 1+1+2 N-str 31/12, 1 ex 1/1 Kap Rihr.

Skrattmå *Larus ridibundus*
Inte överdrivet vanlig. Exempel på större ansamlingar är 70 ex Agadirs hamn, 50 ex Oualidia, 30 ex Oued Massa och 20 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Tretåig mås *Rissa tridactyla*
1 1k 25/12, 2ad+1 1k 1/1, 20 ex 7/1 Agadirs hamn 6 ex 27/12 mer än 50 ex 31/12, 275 N-str 1/1, 10 ex 7/1 Kap Rihr.

Rödnäbbad trut *Larus audouinii*
Tämligen allmän längs kusten. Exempel på observationer: 4 ex 27/12, 150 ex N-str varav stor andel ad, 58 ad+ 13 2k 1/1, enstaka 7/1 Kap Rihr, 40 ex Oualidia, 80 ex varav enstaka färgmärkta Oued Massa, 1 ad 2 3k Agadirs hamn, 80 ex Tamri och en mindre flock vid Essauira.

Gråtrut *Larus argentatus*
Allmän vid kusten med tusentals i Agadirs hamn. De flesta tillhör rasen *michahellis*, men vissa mycket mörkryggade är troligen *atlantis* och skrämmande lika vissa silltrutar. Ett par adulta exemplar hade en form på kroppen och halsen som var märkligt lik "Jonssons" föreslagna *cachinans*. Det är bara inse att man själv inte klarar av dem och lägga av...

Silltrut *Larus fuscus*
Koncentrerade till Agadirs hamn där tusentals exemplar fanns, men ändå inte lika många som gråtrutarna. Förmodligen var de flesta av rasen *graellsii* som häckar på Brittiska öarna, men hela spektrat från *graellsii/heuglini* med gammelsblå rygg till Östersjöns *fuscus* med kolsvart rygg kunde observeras. En typisk *intermedius* från Västkusten verkar dock inte vara det lättaste att bestämma.

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis*
Spridd längs kusten men sällan i större antal undantaget ca 1000 N-str varav 250 i flock 31/12 Kap Rihr.

obestämd tärna *Sterna sp*
Förelagsvis en rosentärna, Agadirs hamn.

Skäggtärna *Chlidonias hybridus*
1 ex Oualidia.

Tordmule *Alca torda*
Spridd längs kusten. Största observerade antalet var 50-100 ex 27/12 Kap Rihr. Enstaka exemplar låg i Agadirs hamn.

Kronflyghöna *Pterocles coronatus*
3+1 ex 35 km S Golemime.

Svartbukig flyghöna *Pterocles orientalis*
4+1+2 ex 35 km S Golemime och 9 ex Taznakht. Arten skall vara den vanligaste förekommande flyghönan i Marocko.

Vitbukig flyghöna *Pterocles alchata*

1 ex 35 km S Goulemime.

Ringduva *Columba palumbus*

Förekom tämligen sparsamt, främst i närheten av Atlasbergen. Största observerade antalet var 150 ex mellan Asni och Tarauodannt.

Klippduva *Columba livia*

De domesticerade "stadsduvorna" förekom mycket allmänt i städerna.

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Vanlig i städerna, men aldrig flera tillsammans.

Turturduva *Streptopelia turtur*

1 ex Oued Sayed.

Palmduva *Streptopelia senegalensis*

ca 5 ex Tassila nära Oued Massa.

Skatgök *Clamator glandarius*

1 2k Igoudar, Soudalen.

Minervauggla *Athene noctua*

1 ex Oued Massa, 1 ex. Gorges de todra-Jorf och 2 ex Soudalen.

Stubbstjärtseglare *Apus affinis*

10 ex Asni, 4 ex Tarauodannt och 1 ex Aoulouz, Soudalen.

Blek tornseglare *Apus pallidus*

ca 20 ex Agadir.

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

1 häckande par Oued S Essauira, 1 häckande par 2 km uppströms Oued S Essauira, 1 ex Oualidia, 3 ex Oued Massa och 1 ex Tamri.

Göktyta *Junx torquilla*

2 ex Oued Massa.

Atlasgröngöling *Picus vaillantii*

4 ex Oukameiden (sista huset med Coca-Colareklam).

Tofslärka *Galerida cristata*

2 ex Oualidia, 2-4 ex Cafe La Gazelle, Merzouga. Arten är i Nordafrika företrädd av en ras med mycket lång näbb och enhetligt sandfärgad rygg, inte alls lik lagerlärkorna i samma område.

Lagerlärka *Galerida theklae*

Tycktes vara den mest spridda fågelarten i hela södra Marocko.

Korttälärka *Calandrella brachydactyla*

3 ex Cafe La Gazelle, Merzouga.

Kalanderlärka *Melanocorypha calandra*

1000-tals ex i svärmar på åkrar 5-10 mil V Marrakech.

Berglärka *Eremophila alpestris*

15 ex vid skidliftarna i Oukameiden. I Marocko förekommer rasen *atlas* som är ganska lik vår svenska

berglärka, men har längre horn och aningens brunare rygg.

Ökenberglärka *Eremophila bilopha*

12 ex 35 km S Goulemime.

Stenökenlärka *Ammomanes deserti*

4 ex Tagdilt track, 10-tals längs vägen Tagdilt track-Jorf, 1 ex soptippen Ouarzazate och 1 ex Auberge, Erfoud.

Sandökenlärka *Ammomanes cincturus*

20-tal ex, troligen fler, 35 km S Goulemime, 6 ex Auberge, Erfoud och enstaka på ytterligare ett par platser i östra Marocko.

Tjocknäbbad lärka *Rhamphocoris clotbey*

3 ex 35 km S Goulemime. Vid Tagilt track sågs arten bara en dag innan vårt besök i området.

Båglärka *Alaemon alaudipes*

Ca 10 ex 35 km S Goulemime och 2 ex nära Cafe La Gazelle.

Klippsvala *Ptyonoprogne prupetris*

Större ansamlingar: 10 ex 10 km N Oukameiden, 70 ex 8 km N Azni (därefter överallt kring Azni), flera ställen Azni-Tarauodannt, 20 ex Soudalen, 20 ex nära Taznakht, 15 ex Gorges de todra, 30 ex Barrage El-Mansour och 4 ex Oued 10 km SV Ouarzazate.

Blek klippsvala *Ptyonoprogne fuligula*

1 ex Gorges de todra (se observationsdagbok). På samma lokal sågs blek klippsvala av SOF-res 1995.

Brunstrupig backsvala *Riparia paludicola*

10 ex i koloni vid uttorkad oued längs vägen Essauira-Safi (Safi 77), 20 ex Oualidia och 20 ex Oued Massa. Den "klassiska" kolonin vid Essauira var vid vårt besök övergiven.

Ladusvala *Hirundo rustica*

Ganska vanlig i jordbrukslandskapet men aldrig i större mängder.

Hussvala *Delichon urbica*

1 ex Oualidia.

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta*

1 ex Oualidia och 1 ex Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Ängsplärlärka *Anthus pratensis*

Ganska vanlig, särskilt i jordbruksmark nära våtmarker.

Sädesärta *Motacilla alba*

Sågs i mindre flockar lite här och var. De flesta tillhörde tveklöst rasen *alba*. Den nordafrikanska rasen *subpersonata* sågs på ca 5 platser - alla nära vatten, antingen i "oedder" eller i hamnområden. Vid Agadirs hamn sågs vid ett tillfälle ett exemplar av rasen *yarellii*.

Forsärta *Motacilla cinerea*

1 ex vid uttorkad oued längs vägen Essauira-Safi (Safi 77), 1 ex Oued Massa och 1+1 ex Azni-Tarauodannt.

Gulärta *Motacilla flava*

Sågs flockvis upp till ca 40 ex på många olika ställen. Samtliga rasbestämda hannar visade karaktärer som överensstämde med *iberiae*. Lätet var betydligt grövre än svenska gulärlors med ett uttrycket "r-ljud", lite åt citronärlehället eller som de östliga gulärleraserna.

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

Ovanlig. Bland enstaka observationer: 2 ex 10 km N Oukameiden.

Alpjärnsparv *Prunella collaris*

1 ex vid telemasten Oukameiden.

Rödhake *Erithacus rubecula*

Sparsam. Påträffades dels i Atlasbergen, dels i buskage intill våtmarker, exempelvis med 2 ex Oualidia och 3 ex Oued Massa.

Blåhake *Luscinia svecica*

1 ex med ett bröst färgat som en *cyaneula* i sommardräkt, Oualidia.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

En i klippterräng tämligen allmänt förekommande art som fanns lite här och var. Påfallande få av de exemplar som sågs var hannar - uteslutande av rasen *aterrimus*.

Diademrödstjärt *Phoenicurus moussieri*

Allmänt förekommande och sedd på många platser.

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquata*

Vanligt förekommande. Längs vägen mellan Tamri och Safi var det den mest observerade fågelarten.

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

1 hona nära Aulouz, Sousdalen, 1 hona och 1 hane (av nominatrasen *oenanthe*) Taznakht mellan Taliouine och Ouarzazate.

Ökenstenskvätta *Oenanthe desertii*

10 ex, varav 7 ad hannar, 1 1k hane och 2 honfärgade ex, 35 km S Goelemime, 1 1k hane oas 10 km S Goelemime och 1 ad hane Georges de todra-Jorf.

Svart stenskvätta *Oenanthe leucura*

Tämligen allmän - främst i kuperad bergsterräng, men enstaka ex sågs även på jordbruksmark och till och med i Agadirs hamn.

Sorgstenskvätta *Oenanthe lugens*

1 hane med tydligt grå, ej vit hjässa som vissa sorgstenskvättor, Oued ca 1 mil V Ouarzazate.

Berberstenskvätta *Oenanthe moesta*

7 ex 35 km S Goelemime, dessutom spridda ex lite varstans söder om Goelemime, 15 ex Tagdilt track och 5 ex Tagdilt track-Gorges de todra.

Vitkronad stenskvätta *Oenanthe leucopyga*

Mycket allmän längs vägarna öster om Ouarzazate ända bort till Erfoud. Det västligaste exemplaret sågs vid Oued ca 10 km SV Ouarzazate.

Blåtrast *Monticola solitarius*

Tämligen allmän i bergsterräng men observerades även sparsamt i städer, exempelvis Agadir. Alla utom tre av exemplaren var utfärgade hannar.

Koltrast *Turdus merula*

Allmänt förekommande, främst i städer. Vid en apelsinodling i Sousdalen sågs en hane med kritvit halvmåne på bröstet, precis som en ringtrast.

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

1 ex Oualidia.

Taltrast *Turdus philomelos*

1 ex Oualidia och 2 ex Oued Massa.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

1 ex Oukameiden (sista huset med Coca-colareklam).

Grässångare *Cisticola juncidis*

Vanlig i frodig jordbruksmark, gärna med omgivande våtmarker. På vissa platser, exempelvis vid Tassila intill Oued Massa, kunde kören bli öronbedövande och närmast jobbig.

Cettisångare *Cettia cetti*

Sjungande exemplar hörda exempelvis vid Essaouira, Oued Massa (5 sj), Oualidia och Tamri.

Provencesångare *Sylvia undulata*

1 hane S Tiznit, 1 hane soptippen i Ouarzazate och 1 hane N Kap Rihr.

Atlassångare *Sylvia deserticola*

Enbart iakttagen i närheten av Erfoud: 4 ex Auberge, Erfoud, 2 ex Lake Merzouga, 2 ex V Jorf och 3 ex Cafe La Gazelle.

Glasögonsångare *Sylvia conspicillata*

Bland flera observationer: 1 hane 35 km S Goelemime, enstaka ex N Kap Rihr, 1 hona vid vägkanten Tamri-Essauira, 5+11 ex V Jorf och 6 ex Auberge, Erfoud.

Sammethätta *Sylvia melanocephala*

Vanlig i buskmark, särskilt vid kusten och i Atlasbergen.

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Ställvis häpnadsväckande vanlig, exempelvis i de stora cypressbuskmarkerna mellan Anzi och Taraudannt där en magnifik skuggsjungande kör kunde avnjutas. Förmodligen kommer de flesta ifrån Mellaneuropa; av de svenska svarthättorna passerar de allra flesta Sahara och övervintrar i mellersta Afrika.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Allmänt förekommande, på vissa ställen mycket talrik med tiotals observerade exemplar, exempelvis vid Barrage El-Mansour, Ouarzazate.

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapillus*

2 ex längs vägen Azni-Taraudannt.

Blåmes *Parus caeruleus*

Observerad på ett flertal olika platser i Atlasbergen exempelvis 2 ex 10 km N Oukameiden. Arten är här företrädd av den nordafrikanska rasen *ultramarinus*.

Talgoxe *Parus major*

Lokalt mycket allmän i bergstrakter. Observerad i större mängd mellan Azni och Taraudannt. Var utseendemässigt lika de svenska.

Svartmes *Parus ater*

Observerad i enstaka ex på flera ställen längs vägen N Oukameiden. Verkade till utseendet vara identiska med de svenska.

Brun skriktrast *Tordoides fulvus*

8 ex i oas ca 10 km S Goelemime, 10+2+7 ex 30/12, 1 ex 3/1 Sousdalen, 10+5 ex V Jorf och 10 ex Auberge, Erfoud. Till betendet var arten en glad överraskning som osökt ledde tankarna till norrland och till en småpratande lavskrikefamilj.

Trädgårdsbulbyl *Pycnonotus barbatus*

Mycket allmän i städer, i stäpp och i jordbrukslandskap. Observerad i flockar upp till 10 ex.

Svartkronad busktörnskata *Tchagra segejala*

Ca 5 ex, bland annat sjungande, Oued Massa; 1 ex Tassila, 1 ex Sousdalen, 1 ex N Kap Rihr. Sången bestod av en sensuellt koltrastlik strof uppbyggd av gyllingklara flöjttoner - sexigt !

Varfågel *Lanius excubitor*

Mycket allmän i både jordbruksmark och halvöken, och är tillsammans med lagerlärka och svarthakad buskskvätta den fågart som generellt sett syns mest längs vägarna. Vid Sousdalen kunde mellan 100 och 200 ex ses på en dag. I Nordafrika är varfågeln företrädd av rasen *algeriensis*. Rasen ingår i ett komplex av nordafrikanska, sydasiatiska och arabiska raser, som enligt vissa forskare och författare förs samman till en speciell art - *L. meridionalis*. Generella karaktärer som skiljer den afrikanska rasen *algeriensis* från vår svenska varfågel är exempelvis vingstruktur, mörkare ovasida och avsaknaden av vitt ögonbrynstreck. Det avbildade exemplaret av *algeriensis* i Jonsson är betydligt mörkare än de exemplar vi studerade. Se i detta sammanhang upp med rasen *elegans*, speciellt när du befinner dig i södra Marocko ! (Läs Lefrancs och Worfolks "Shrikes"!)

Stare *Sturnus vulgaris*

Tämligen allmänt förekommande men sällan i större antal. Dock sågs flockar med ca 500 ex på flera ställen 5-10 mil V Marrakech. Arten sågs flera gånger tillsammans med svart stare.

Svart stare *Sturnus unicolor*

Allmänt förekommande och sedd på många ställen i jordbruksmark och i städer, som utanför vårt hotellrum i Agadir. Sågs aldrig i fler än 20 exemplar.

Skata *Pica pica*

Ganska sparsam. På flera ställen i Sousdalen och 4 ex Oued Massa. I Marocko är arten företrädd av rasen *mauretanicus* som bland annat har en uppseendeväckande fjäderlös och ljusblå hudfläck bakom ögat.

Alpkaja *Pyrrhocola graculus*

250 ex bland de utspridda soporna mitt inne i Oukameiden.

Alpkråka *Pyrrhocorax pyrrhocorax*

70 ex Oukameiden, 60 +80 ex 10 km O Azni, samt 40 troliga alpkråkor Azni-Taraudannt.

Korp *Corvus corax*

Sparsamt förekommande, såväl vid kusten som på högre höjder, exempelvis Oukameiden. Aldrig sedd i fler än enstaka exemplar.

Ökenkorp *Corvus ruficollis*

1 ex Auberge, 8 ex Erfoud och 7 ex 2 km V Cafe La Gazelle.

Gråsparv *Passer domesticus*

Mycket allmän i synnerhet i städer men flockar sågs även i mer folktomma marker.

Spansk sparv *Passer hispaniolensis*

Vanlig i torr jordbruksmark. Någon gång sedd med gråsparv. Exempel på observationer: 40 ex i oas 10 km S Goelemime, hundratals Sousdalen, 50 ex Oued Massa.

Stensparv *Petronia petronia*

2 ex vid skidftarna, Oukameiden. Arten skall häcka i vissa byggnader i området.

Ökensparv *Passer simplex*

1 par Cafe La Gazelle, Merzouga.

Bofink *Fringilla coelebs*

Förekom tämligen allmänt i områden med högre vegetation men aldrig i större flockar. Samtliga bestämda exemplar var av rasen *africana*.

Gulhämling *Serinus serinus*

Tämligen allmänt förekommande, främst i kust- och stadsnära områden. Största flocken var ca 100 ex längs vägen någon mil N Tamri.

Grönfink *Carduelis chloris*

Sparsamt förekommande med endast 5-10 observationer.

Steglits *Carduelis carduelis*

Vanlig. Största noterade flocken är 250 ex Sousdalen.

Hämling *Carduelis cannabina*

Ganska sparsamt förekommande men i vitt skilda terrängtyper. En anmärkningsvärd observation är av 2 ex tillsammans med en flock ökentrupetare i "spaghettiwesterlandskapet" vid Taznakht.

Bergsökenfink *Rhodospiza sanguinea*

20 ex Oukameiden. Exemplaren tillhör den för Nordafrika endemiska rasen *aliena*.

Ökentrupetare *Bucanetes githagineus*

5 ex 35 km S Goelemime, 80 ex SV Taznakht, 1 ex Auberge, Erfoud, 4 ex 10 km V Jorf, 50 ex soptippen i Ouarzazate, 6 ex Oued ca 10 km SV Ouarzazate och 3 ex i bergen S Taznakht. Dessutom sedd på ca fem ytterliggare lokaler.

Kornsparv *Miliaria miliaria*

Tämligen allmän i jordbrukslandskap. Som mest sågs ca 70 ex Oualidia och hundratals på åkrar 5-10 mil V Marrakech.

Häcksparv *Emberiza cirrus*

1 hanne nära Tiznit, 1 hanne N Kap Rihr, vanlig i Sousdalen, 1 hanne 5 km N Oukameiden och 2 hannar 1 hona Oued Massa. Dessutom sedd på ytterliggare femtio platser.

Klippsparv *Emberiza cia*

10-tals Azni-Taraudannt, 4 hannar 1 hona sista huset med Coca-colareklam före Oukameiden.

Hussparv *Emberiza striolata*

Tämligen allmän i städer i södra Marocko. Flera exemplar fanns vid fyren vid Kap Rihr.

Resebetraktelser

Det här är lite spridda och högst personliga anteckningar från spridda tillfällen under vår resa. Eftersom de medvetet har undgått bearbetning kan tempus variera kraftigt mellan de olika delarna, liksom den språkliga kvaliteten. Hur som helst hoppas jag att anteckningarna blir ett bra stöd för minnet. Det skulle vara intressant om någon känner igen sig eller har några kommentarer kring dem.

Dag 1: 25/12 Ankomsten

Vid elvatiden anlände vi till Agadirs flygplats. Öronen värkte efter en för mig allt för snabb landning. Högsommarvärmen slog emot oss och det starka solljuset likaså. När jag, dum som jag är, hade försökt föreställa mig den marockanska solen hemma i mörka Sverige hade jag jämfört med solens upp- och nedgångstider och konstaterat att ljuset borde förmodligen bli som svensk senseptember. Att solen i Marocko tar en mycket vidare bana över himlavalvet hade jag inte alls funderat över, och nu grämde jag mig mycket över hur jag kunde glömma att ta med mina tuffa solglasögon. En annan sak vi slogs av var den muslimska kulturen - det här var sannerligen inte Europa. Flygplatsen var som ett rosa sagoslott, och människorna tittade underlägset men vänligt mot oss. Efter ivrigt letande på väg in till flygterminalen hittade jag resans första fågel - en tamduva. Passkontrollen tog lång tid att komma igenom och en rad av långa köer bildades framför varje genomgång. Till skillnad från Mats och Fredrik kände jag mig misstänksam mot allt nytt omkring mig, och tittade länge på de beväpnade poliserna medan vi tålmodigt väntade i kön. Redan vid det första mötet med en marockan, en leende man som vi skulle hämta vår Budget-bil hos, förstod jag hur dåligt vi skulle klara oss på engelska och tyska. Som en rest av kolonialtiden talar alla marockaner, förutom arabiska, flytande franska men sedan är det nästan tvärstopp.

Emellertid fick vi vår bil och på vägen till Agadir hittade vi de första bulbylerna, lagerlärkorna, gråsparvarna och varfågla. Dessutom såg vi en

tornfalk och kanske en svart stare - det skulle ta tid innan jag kunde bestämma min första av den sorten.

På eftermiddagen trotsade vi tröttheten och begav oss snabbt från incheckningen i hotellet, ner till hamnen där särskilt Mats kunde glädjas åt en mängd svårbestämda trutar.

Att handla på affär i Agadir är ungefär som i Sverige. Det finns snabbköp med alla möjliga livsmedel, utom bröd förstås. Att ha bröd i dagligvaruaffärer är något alldeles speciellt för vårt land. Vår första dag här i Agadir avslutade vi med att handla mat för imorgon: baguetter och sardinkonserver.

Dag 2: 26/12 Dagstur till ökenarterna vid Goulemime

Vi åker ca 20 mil söderut - till Goulemime - för att titta på ökenfåglar. För att vara på plats redan i gryningen begav vi oss iväg redan tio över fyra, ut i den becksvarta natten. Som vanligt hade jag svårt att sova i bilen, men lade istället märke till den fantastiska stjärnhimmel vi hade över oss. Allt lyste så mycket starkare än i Sverige - hela vintergatan sken klart över våra huvuden. Stjärnornas glöd falnade ganska snart av gryningens första ljus, en gryning betydligt snabbare än den hemma i Sverige.

Vi passerade mörka, fyrkantiga spökröner och upplysta bensinmackor. "Afriqua" tycktes vara ett vanligt bensinmärke. Nästan alla bilar som rullade på vägen var av fransk modell och kvalitet, risiga Citroener och Renault. Precis som vi läst i rapporter från andra resenärer, blev även vi stoppade gång på gång av misstänksamma poliser som frågade om nationalitet, syfte med resan och mycket, mycket mer. Gång på gång fick Mats och jag väcka vår fransktalande tolk Fredrik i baksätet. Innan resan var slut skulle jag lärt mig fraser som "les åason" (fåglarna) och andra nödvändiga fraser för att slingra oss ur alla kontroller.

Vi var alla sömndruckna och Mats gnällde över hur tråkigt det är att skåda när man är trött. Någon gång byttes de av vid ratten och Fredrik fick ytterliggare avbrott i sin djupa sömn.

Under den korta gryningen körde vi igenom det lilla samhället Goulemime. Staden kändes annorlunda och otäck för en främling som mig. Allt såg så dammig och skitigt ut. Herrelösa hundar tassade omkring bland de halvfärdiga byggnaderna. Jag noterade i min anteckningsbok att husen inte är kritvita som vid kusten utan röda till gammelrosa, men varför? Skyltarna var här först och främst på arabiska, ofta med en fransk översättning under.

Stödord:

Shawis ökenråttor - bohål kring varenda buske. En hyresvärd åt berberstenskvättorna och måltid åt slagfalkarna.

Ormskinn - 1.5 m: Mats och Fredrik har hårda kängor och jag tunna basketskor.

Där det finns elledningar finns det rovfåglar. 35 km S Goulemime - ökenartat högländ med små uttorkade bäckfåror och ett gytter av lärkor.

Så fort bilisterna får syn på oss tutar de så mycket de orkar och vinkar glatt - jobbigt i längden.

Främlingskänsla och misstänksamhet: jag vågar knappast gå ut ur bilen i andra städer än Agadir. Kvällen innan när vi handlade mat i Agadir blev vi tillfrågade om vi ville ha hasch - otrevligt. Mats och Fredrik - barnsliga

utrop i bil. I bergen på hemvägen gulliga jordekorrar (afrikansk borstekorre).

Dag 5: 29/12 **Bilresa: Azni-Taraudannt**

I mil efter mil åker vi uppströms den näst intill uttorkade forsen längst nere i en djup kanyon. Forsen ger liv åt byarnas oliv- och valnötsodlingar. Att det hela tiden är uppförbacke är svårt att upptäcka, men ibland slår det mig att växtligheten successivt blir glesare. Vi passerar sagoslott efter sagoslott insprängda mellan de vanliga slitna jordhusen på de branta bergslutningarna. Landskapet är storartat. Bergen lyser röda i den snabba solnedgången och höjdskillnaderna är hissande. Även här står barn vid vägkanten som vinkar ivrigt åt oss - förmodligen i hopp om att bli fotograferade mot några Dirham. Jag tittar på byarna på slutningen mitt emot, och det slår mig att inga vägar leder dit. Här är nog en bil något bara för de mest förmögna. Långa sträckor står stånd efter stånd utefter vägen med halvmeterstora ammoniter och kvartsitkristaller. Vilken geologiexcursion man skulle kunna ha här ! Ibland möter oss bemantlade män med deras fullpackade åsnor. Total underkastelse råder bland befolkningen som tålmodigt stirrar på oss precis som om vi vore monster snarare än människor. Vanligaste fåglarna tycks vara sammetshatta och klippsparv. Då och då duggregnar det, den första nederbörden vi upplever i Marocko, i ett alltmer tilltagande mörker. I samma stund som vi når toppen kommer dimman - eller rättare sagt molnen. Plötsligt är sikten inte mer än 15 meter, och det flera hundra meter djupa stupet på den västra sidan av den räckeslösa och enfiliga vägen gör att det känns otäckt. Nu vill vi verkligen inte ha möte !

- Det här är ju otroligt, utbrister Mats när sikten bara är fem meter framför motorhuv.

Vi noterar att det vänstra strålkastarljuset är riktat snett ned åt höger, precis som det skall enligt reglerna.

En underbar fågelskådardag går mot sitt slut när vi långsamt, långsamt rullar genom molnen, ned för det jättelika bergen. Mats gör en makalös insats som bilförare.

Själv har jag fått många nya bekantskaper - förutom med fåglarna även med de ärliga marockanerna i Oukameiden som hyrde ut ett av lyxhotellens hus, svart till vrakpriset 400 Dirham (350 kr) och en souvenir. Souveniren blev inte min nya fjällrävenjacka som de först föreslog, utan efter en lång prutstrid bara en kopierad reserapport på engelska, ett språk de inte alls förstod.

Jag tänker på mannen med sin åsneridande kvinna mitt bland alla kalenderlärkor väster om Marakech. Det var en välvuxen och ståtlig man i 40-årsåldern med en mantel precis som den Hanna och jag bar när vi var digerdöden på Anna Åkessons maskerad för några år sedan. Mats, Fredrik och jag stod och spanade i våra kikare, och det kändes så dumt när han kom fram med fingrarna mot sina läppar och tiggde mat av oss.

- Det här är något vi skulle kunna skryta med, säger Fredrik.

- Att vi var nära döden i Atlasbergen, svarar Mats.

- Inx Allah (om Allah vill) ! skriker de i kör som så många andra gånger under resan.

Eftersom det blev så sent unnade vi oss en utemiddag i en liten muslimsk stad bara ca 4 mil öster om Agadir, men ändå långt ifrån i fråga om kultur. Efter diverse svårigheter med språket (här kunde man inte ens franska) hamnade vi ensamma vid ett bord på ett hustak, och man bjöd oss på grillspett med stekta tomater och köttbitar som dröp av blod.

- En billig magsjuka, mumlade jag åt de övriga.

Det kostade 103 Dirham. Jag funderar fortfarande på om jag bör falla för grupptricket och äta samma mat som de andra.

Så här efter slutet av vår tredagarsutflykt känns det nästan för jobbigt; vi borde haft fyra i stället för tre dagar till förfogande.

Med det franska språket sker det förresten misstag hela tiden. Här talar många flytande franska, men har ändå svårt att förstå Malmaeus med sin treåriga erfarenhet av skolfranska. Värst var det nog med den äckliga mannen i Oualidia som skulle låna ut sin båt. Fredrik och jag berättade att vi iallafall var intresserade och föreslog en tid, men förklarade att vi ville rådgöra med vår vän Mats innan vi bestämde oss. När vi sedan bestämde oss för att inte ta båten blev den äcklige mannen närmast ursinnig: Det här var avtalsbrott, nu hade hans son kört fyra kilometer för att få hit båten ! Hur vi än försökte lyckades vi inte bli av med honom. För att undgå att vår bil skulle bli sönderslagen gav vi honom till slut 35 Dirham. Efter ett tag lämnade han oss, fortfarande ilska till det yttre men förmodligen med ett inre brett, tandlöst leende -usch !

Dag 6: 30/12 **Dagsutflykt runt Soudalen**

Flamsig trötthet råder. Jag minns morgonens svåra kamp mot viljan att gå och lägga sig igen. Ändå kom vi iväg före gryningen.

Ännu en intensiv dag är till ända och Fredrik och Mats sjunger på väg hem i den trånga kvällstrafiken. Vi ser hjordar av getter beta i väggrenen och marockaner som står i vägkanten och tittar på trafiken. Omgivningens växtlighet ändrar ständigt karaktär, men allt är ändå så typiskt marockanskt och inte alls likt något jag sett i Europa.

Dag 7: 31/12 **Nyårsgasque på hotellrummet**

Idag har vi ägnat hela dagen vid Kap Rihir och Tamri på jakt efter eremitibis. Gång efter gång stod efter vägen och skrek "l'ibis!" med hoppet om att just de skulle få visa oss rariteten och tjäna pengar på dess ovanlighet. De var mycket otrevliga och slog på bilen när vi åkte iväg.

Nyårsaftons kväll: Vi går ut på en av de billiga arabiska restauranterna i Agadir. Mats och Fredrik, som börjat nyårsfira med några glas whiskey, klagar högljutt över de muslimska restaurangerna som inte har utskänkningstillstånd. Ändå lyckas jag dra med mig dem till en sådan, och vi äter en trerätters marockansk middag: Förrätt- Marockansk sallad (till hälften rödlök, till hälften tomat), Huvudrätt- den marockanska nationalrätten Tajn med färgkött, potatis och divers grönsaker, Efterrätt - crepes med honung. Under en stor del av den fortsatta kvällen sitter vi och skriver vykort och dricker whiskey.

- Kajsa, utbrister Mats som skriver ett kort till sin mormor med detta namn.

- Varför kan du inte bajsas, kontrar Fredrik.

Det är på den nivån skämtet ligger.

Utanför hörs bilarnas brummande och tutande. Jag tittar mig omkring i hotellrummet och ser hur stökigt det är. Tomma konservburkar som innehållit kikärtor, ölburkar, kläder och tubkikare - allt ligger utslängt på golvet.

- Varierande landskap..., skriver Mats högt i sitt vykort och fortsätter vidare:

- Ni förstår inte vad ett vykort betyder för en gammal dam.

Fredrik ligger utslagen på sängen. Det verkar bli en tidig kväll, inte en suparnyårsfest som jag var så rädd att det skulle bli.

I morgon skall vi åka till Kap Rihr och skåda havsfågel och träffa alla tiggande barn i området. I dag var de dock ganska trevliga. Redan i gryningen frågade de efter "Dirham", men begav sig sedan ned till den klippiga stranden med en stor stav med en krok och fiskerester på.

- Ska de fiska ? undrade jag.

Lite senare kom de upp med en bläckfisk som ringlade sina armar kring staven. Förutom den hade de även med sig en död ungfågel av tretåig mås. De blev mycket intresserade när Mats visade Jonssons bild i fågelboken. En av killarna kom tillbaka, fick en tom snusdosa av Mats, och sprang sedan överlycklig tillbaka till de andra.

På hemvägen åkte vi ned till fiskehamnen. Där rådde totalkaos med mänsikor överallt, däribland ett flertal turister. Men det jag kommer ihåg mest är säkerhetspoliserna och deras stora misstänksamhet.

Dag 8: Nyårsdagen **Peder och Rickard anländer**

Det är eftermiddag och en stunds siesta från värmen och solen, och från Mats och Fredrik som hämtar Peder och Rickard vid flygplatsen. Jag ligger utsträckt på sängen och hör bilarnas brummande, mopedernas knattrande och arbetarnas hamrande. Det är lite sandigt på sängen. Sanden kommer nog från det ställe ca 2,5 mil N Agadir där Mats plötsligt kom på tanken att bada. Fredrik sa blankt nej och fick vakta kläderna, medan Mats och jag klädde av oss allt utom kalsongerna och sprang mot vattnet. Jag blev plötsligt rädd att Atlanten skulle vara iskall, men jag lyckades ändå övervinna mig själv och kom i.

Tröttheten bemästrar mig nog snart.

I morse funderade vi på skolan. Bara några dagar efter att vi kommer hem skall Mats och jag ha redovisning. Det känns så främmande och inte särskilt motiverat.

Min stora söndersolade, sprukna läpp svider. Aldrig hade jag tänkt mig Marocko så varmt och soligt.

Vi har bekymrat oss i flera dagar nu för hur det kommer bli med fem personer i en bil. Mats och Fredrik skulle i alla fall försöka ordna en bil med bälte i baksätet. Än så länge har jag bara suttit i framsätet, mestadels med Mats vid min sida som chaufför, och har inte behövt bry mig om varken plats eller bälte. Kanske var det bra för min del att jag glömde körkortet i Uppsala den där julaftonskvällen som känns så avlägsen. Avlägset känns förresten hela livet i Sverige. Det går snabbt att ändra sig till en ny uppgift i livet. Fågelskådare

här nere gör vi med reserapporter som grund. Gång på gång avundas vi fältbiologerna som var här förra vintern. Vi ser kritiskt på deras observationer.

Somnar...

Jag vaknar med ett ryck. Alla fyra står de och tittar på mig där jag ligger i sängen. Vi åker ganska omgående till hamnen, efter att jag rafsat ihop mina grejor.

Dag 9: 2/1 **Oued Massa och ibiskvällen**

Det har varit en fågeldag så intensiv av upplevelser att det nästan har varit svårt att smälta allt. Första morgontimmen utropades art efter art, och tillvaron blev hektisk för både Peder och i synnerhet Rickard som knappt varit utomlands förr. Ganska snabbt hittade vi resans fjärde islom -en art som inte skall finnas här - som fiskade ute i kanalen. En stor flock marmoränder svepte förbi längs vattenytan, och ute i vattnet stod sju flamingoer. En blåvingad årta upptäcktes - en marockansk raritet som vi inte alls ägnade berättigad tid. Vi konstaterade att det var en hanne i eklipsdräkt med leopardfläckig sida, ljusare brun akterfläck, ett stort vitt vingfält vid de blåa vingspegeln, mörkare näbb och en större, inte så kontrasterande ljus fläck vid näbben. Plötsligt bröt en sång igenom den vanliga fågelkören, en sensuell koltrastlik sång med gyllingklar röst. Med "Jonssons" hjälp anade vi att det var en svartkronad busktörnskata, och lite senare visade den sig öppet i en buske.

Lite längre fram mot utloppet mötte vi en marockan med kikare runt halsen. Han var parkvakt och berättade att han sett fyra-fem eremitibisar under morgonen, och att de ses dagligen i reservatet. Fulla av inspiration sprang vi ut mot mynningen, men ibisen lyste med sin frånvaro precis som den gjort under våra besök i Tamri. Vid en klippa vid havet fotograferade jag oss fem fågelskådare med havet som bakgrund. Svarthalsad dopping och tjockfot sågs, liksom en grupp norska fågelskådare, en död havssköldpadda och en grupp vildsvin.

Vi åkte vidare längre upp längs floden. På vägen passerade vi Tassila, ett typiskt muslimskt litet samhälle. Att ramadan just inletts märktes tydligt. Marknadsstånden var fler än vanligt och människorna mer stressade. Ibland flockade de sig på gatorna så att vi knappast kom framåt. Det fätal kvinnor som vågat sig ut bar slöjan så att den täckte allt utom en liten glipa för ögonen. Husen var vita som brukligt i närheten av havet, och slitna och smutsiga som alla byar i Marocko. Asfalten i vägen kunde abrupt avbutas för att för en kortare sträcka ersättas av en nästintill oframkomlig jordstig. (Ändå var vägarna en positiv överraskning jämfört med reserapporternas beskrivningar. De enfiliga "chickenrace-vägarna" var ganska ovanliga.) Väl framme vid ån möttes vi av ett myller av fåglar i en öppning i vassen. Smådoppingar, rörhöns och skedänder förekom i massor. Över kanterna jagade brunstrupiga backsvalor. Jag upptäckte en rallhäger i en buske en halv meter över vattenytan. Med långsamma steg klev den mellan kvistarna och tittade tålmodigt ned i vattnet. Plötsligt stannade den upp, stod blixstill för ett ögonblick och dök sedan ned i vattnet med vingarna utfällda som ett vitt segel. Peder gladdes åt palmduvor och Fredrik hittade en flock mörka fåglar som visade sig vara bronsibisar. Av alla tips vi fått om eremitibisar under

dagen verkade ett område ca 4 km N Oued Massas mynning extra intressant...

Ibiskvällen: Sanden och mittgrenen på vägen som underredet gled på. Solen strax ovanför horisontlinjen: Hur skall vi hinna och var skall de vara, hur långt har vi kört? Jag letar med tubkikaren och ser med 60 ggrs förstoring: tre personer långt borta på en klippa. Står där inte en tubkikare? Mats: "De tittar oroväckande mycket bortåt. Solen står bara några millimeter ovanför horisonten och vi är stressade. Plötsligt vinkar en av personerna på klippan mot oss. Han vinkar oss till sig! Mats: "För fan vi sticker!". Peder: "Vad då?". Irritationen mellan Peder och Mats stegras successivt.

Om marockanerna: Fransktalande (engelska, tyska), glada, lata (äldre män sitter på restaurang och håller upp mintte åt varandra), generösa och hjälpsamma. På landsbygden väntar man sig inte nya Dirham som tack för hjälpen, utan är glada att hjälpa västerlänningar.

Om mig: Helt kopplat bort livet i Sverige, åtminstone universitetslivet, men tänker ibland: det här hade varit något för Hanna... Glad över upplevelser men funderar över hur mycket man hinner ta till sig, resan är så intensiv...Märkligt nog inte trött. Mats och Fredrik däremot...

Dag 10: 3/1 Genom spaghettiwestern och månlandskap

I en enslig by handlade vi lunch: fem apelsiner och fem baghuetter. Byn hade nog inte sett så många västerlänningar samtidigt. Alla tittade på oss och följde oss till och med till affären. Ett skratt bröt ut när Peder betalade: Han hade glömt att pruta, han betalade tolv Dirham! Ha! Tolv Dirham var lite för oss men tydligen löjligt mycket för dem. Peder berättade sedan speciellt om en nästintill tandlös gammal man - marockanerna har ju inte de vackraste tänderna i världen - en man som länge stirrat allvarsamt, men som vid betalningen förvred sitt ansikte till ett präktigt leende.

Sedan reser vi genom ett riktigt spaghettiwesternlandskap som långsamt övergår i en grå öken. - Det är nästan som på månen, påpekar Mats. Trots det karga landskapet ser vi får beta på bergsluttningarna - men av vad? Vi passerar enstaka öde byar med jämna mellanrum. Som brukligt har vi problem med middagsmaten. Själv är jag som vanligt inte hungrig, vilket är ganska praktiskt med tanke på att vi har över åtta mil till nästa ställe som är markerat på kartan.

- In the middle of nowhere, mumlas flera gånger. Det är stort missnöje med bilen. Missnöje förresten, Peder är så glad att det börjar smitta av sig på oss andra - utom ibland Mats förstås.

Bilen ja, vi är missnöjda särskilt med bromsarna. Punkteringen tidigare idag var ju lätt fixad. Mats och Richard bytte däck på tio minuter och sedan körde vi till en by där en mekaniker fixade punkteringen, så att vi fick tillbaka det vanliga däck på sin plats igen - allt för bara tio Dirham. I Sverige hade motsvarande reparation gått på flera hundra kronor, kan jag tro.

Dag 11: 6/1 Feber i Ouarzazate

Vid en solig marknad i Ouarzazate sitter jag i bilen och väntar på de andra. Förkylningen har gått mig åt huvudet. Jag känner mig orkeslös och har varken vilja eller humör att följa med ut i trängseln. Men det är iallafall bättre än jag kunde tänka mig, när väckarklockan ringde i morse. Vi bodde på ett ganska lyxigt hotell i utkanten av den stora staden. Våra rumsgrannar var ett serviceteam i Paris-Dakkar-rallyt.

Ouarzazate är ganska olik andra marockanska städer. Till utseendet är den mer västerländsk. Husen är mer europeiska med lutande tak och ordentligt robusta. Borta är smutset och de jordiga trottoarerna, liksom de halvfärdiga ruinerna. Folk, männen alltså, strosar omkring med vanliga jackor. Kvinnorna är fler än på något annat ställe och bär inga slöjor över ansiktet. - Det måste vara en universitetsstad, konstaterar Peder. Många ungdomar med rygsäckar går omkring på gatorna; tidigare har vi tyckt det varit märkligt med alla tiggande barn ute på landsbygden, som aldrig verkade gå i någon skola. Mellan byggnaderna skymtar vi snöbeklädda fjäll. Det känns konstigt när man befinner sig i den 20-gradiga värmen.

Bäste läsare !

Hör gärna av Dig om det är något som Du undrar över eller vill kommentera angående den här rapporten ! **FF**